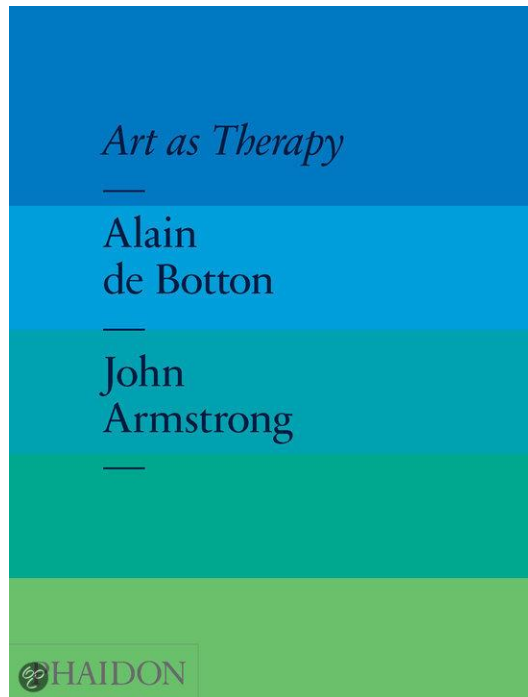

Kunst tussen zelf en wonde

In discussie met Alain de Botton

Mark Kinet

Alain de Botton

- Filosoof vs filosofoloog, academische vs plebeïsche filosofie
- Levenskunst & levenswijsheid vs scholastiek & metafysica
- Literair & essayistisch vs onleesbaar & sluitend
- Troost vs schok van de filosofie
- Mainstream & comfort vs subversie & kritiek
- Wijsvinger vs middelvinger, Establishment vs luis in de pels
- Essays in love, The romantic Movement, The consolations of philosophy, Status anxiety, Religion for atheists
- De Botton vs Onfray of School of Life vs Université Populaire de Caen

Alain de Botton

School of Life

Alain de Botton

- Filosoof vs filosofoloog, academische vs plebeïsche filosofie
- Levenskunst & levenswijsheid vs scholastiek & metafysica
- Literair & essayistisch vs onleesbaar & sluitend
- Troost vs schok van de filosofie
- Mainstream & comfort vs subversie & kritiek
- Wijsvinger vs middelvinger, Establishment vs luis in de pels
- Essays in love, The romantic Movement, The consolations of philosophy, Status anxiety, Religion for atheists
- De Botton vs Onfray of School of Life vs Université Populaire de Caen

Michel Onfray

Université Populaire de Caen

Art as therapy 1

- Kunst in brede zin
- Therapie als wat heilzaam is
- Kunst met een functie vs *'l'art pour l'art'*
- Heilige Kunst? Mysterieus & onkwetsbaar?
- Kunst therapeutisch medium, gids & troost
- Betere versies van onszelf
- Herinnering, hoop, kommer, evenwicht, zelfbegrip, groei en waardering

Art as therapy 2

- *Herinnering*. 'The origin of painting' Jean-Baptiste Regnault
- Betekenisvolle kern vs leeg souvenir. Wat van belang?
- *Hoop*. Zou sentiment voeden. Opium voor het volk? Matisse
- Volwassene die met kind speelt. Revelatie van idealisatie & karikatuur
- *Kommer*. Lijden vruchtbaar en waardig. Freud en Jung.
- Gewaardeerde uitdrukking van miserie. Serra
- Sublieme vast naar gas. Prettige intimidatie.

L'origine de la peinture

Art as therapy 2

- *Herinnering*. 'The origin of painting' Jean-Baptiste Regnault
- Betekenisvolle kern vs leeg souvenir. Wat van belang?
- *Hoop*. Zou sentiment voeden. Opium voor het volk? Matisse
- Volwassene die met kind speelt. Revelatie van idealisatie & karikatuur
- *Kommer*. Lijden vruchtbaar en waardig. Freud en Jung.
- Gewaardeerde uitdrukking van miserie. Serra
- Sublieme vast naar gas. Prettige intimidatie.

Richard Serra

Art as therapy 2

- *Herinnering*. 'The origin of painting' Jean-Baptiste Regnault
- Betekenisvolle kern vs leeg souvenir. Wat van belang?
- *Hoop*. Zou sentiment voeden. Opium voor het volk? Matisse
- Volwassene die met kind speelt. Revelatie van idealisatie & karikatuur
- *Kommer*. Lijden vruchtbaar en waardig. Freud en Jung.
- Gewaardeerde uitdrukking van miserie. Serra
- Sublieme vast naar gas. Prettige intimidatie.

Art as therapy 3

- *Evenwicht*. Compensatie & wederhelft. Schaduw in het licht.
- Kunst houdt belofte in van innerlijke volledigheid
- Morele fitness? Fra Angelico
- *Zelfbegrip*. Halfgare gedachten vs klare vorm.
- *‘What was often thought, but ne’er so well expressed’* (Pope)
- Spiegel en weerspiegeling van binnenkant
- Kunst als medium ad hand waarvan we onszelf (laten) kennen

Fra Angelico's Hel

Art as therapy 3

- *Evenwicht*. Compensatie & wederhelft. Schaduw in het licht.
- Kunst houdt belofte in van innerlijke volledigheid
- Morele fitness? Fra Angelico
- *Zelfbegrip*. Halfgare gedachten vs klare vorm.
- *‘What was often thought, but ne’er so well expressed’* (Pope)
- Spiegel en weerspiegeling van binnenkant
- Kunst als medium ad hand waarvan we onszelf (laten) kennen

Art as therapy 4

- *Groei*. Overdracht op kunstwerk. Terentius.
- Niet defensief maar open voor nieuwe ervaringen.
- *Waardering*. Defamiliariseren. Zoals kind of Marsbewoner
- Pre-artistieke veronachtzaming. Betovering van het gewone.
- Technisch. Politiek. Historisch. Schok. 5^e criterium: therapeutisch
- ‘Catering’ innerlijke noden.
- Kunst in opdracht. Religie, regering, aristocratie
- Kunst als propaganda voor ‘*nice things*’.

Manet's asperges

Art as therapy 4

- *Groei*. Overdracht op kunstwerk. Terentius.
- Niet defensief maar open voor nieuwe ervaringen.
- *Waardering*. Defamiliariseren. Zoals kind of Marsbewoner
- Pre-artistieke veronachtzaming. Betovering van het gewone.
- Technisch. Politiek. Historisch. Schok. 5^e criterium: therapeutisch
- ‘Catering’ innerlijke noden.
- Kunst in opdracht. Religie, regering, aristocratie
- Kunst als propaganda voor ‘*nice things*’.

Art as therapy 5

- Kunst als propaganda/met een boodschap/op de kansel.
- Wie geeft opdracht? Wie bepaalt?
- Agenda: 'individuele ziel helpen in zoektocht troost, zelfbegrip, voldoening'
- Commissies die waken
- Censuur. Kunst verheffend, lelijkheid verlagend.
- Vernederend voor collectieve waardigheid
- Tate: *'Aims to educate the British soul...Seeks to collect works that meet the psychological needs of the nation'*.
- *'The agony in the kitchen'* (Jessica Todd) vs *'Impasse'* (Martinus Nijhoff)

The agony in the kitchen van Jessico Todd

Impasse van Martinus Nijhoff

Impasse

Wij stonden in de keuken, zij en ik.
Ik dacht al dagen lang: vraag het vandaag.
Maar omdat ik mij schaamde voor mijn vraag
wachtte ik het onbewaakte ogenblik.

Maar nu, haar bezig ziend in haar bedrijf,
en de kans hebbend die ik hebben wou
dat zij onvoorbereid antwoorden zou,
vroeg ik: waarover wil je dat ik schrijf?

Juist vangt de fluitketel te fluiten aan,
haar hullend in een wolk die opwaarts schiet
naar de glycine door het tuimelraam.

Dan antwoordt zij, terwijl zij langzaam
druppelend water op de koffie giet
en zich de geur verbreidt: ik weet het niet.

Martinus Nijhoff (1894-1953)

Art as therapy 5

- Kunst als propaganda/met een boodschap/op de kansel.
- Wie geeft opdracht? Wie bepaalt?
- Agenda: 'individuele ziel helpen in zoektocht troost, zelfbegrip, voldoening'
- Commissies die waken
- Censuur. Kunst verheffend, lelijkheid verlagend.
- Vernederend voor collectieve waardigheid
- Tate: *'Aims to educate the British soul...Seeks to collect works that meet the psychological needs of the nation'*.
- *'The agony in the kitchen'* (Jessica Todd) vs *'Impasse'* (Martinus Nijhoff)

Art as therapy 6

- Bepaald effect tearjerker, cliffhanger, jerk-off.
- Paradoxaal pornografisch!
- Museum als voorspel voor goed geleefd leven.
- Hoe omgaan met liefde, natuur, geld, politiek?
- 'Met liefde gemaakt': detail, geduld, nieuwsgierigheid, veerkracht, sensualiteit, rede, duurzaamheid.
- Kunstenaar als choreograaf.
- Nieuwe en andere ervaringen.
- Hoe leiden we de massa?

Marina Abramovic als choreograaf

Abramovic 'The artist is present' (MoMA)

Controversieel 1

- Toegepaste kunst '*Bequemlichkeit*' of comfort vs kunst i.e.z.
- Heilzaam voor wie? Bedoeld of onbedoeld?
- Kunst als Big Brother of als Newspeak voor Brave New World.
- Utopie als dystopie. '*Het ware doel vd kunst is de vermindering vd nood aan kunst*'
- Kunst voor de kunst: areferentieel of zelfreferentieel
- '*Schön ist was uns nicht angeht*' (Kant)
- Kunst als droom vs kunst als trauma

Controversieel 2

- ‘Schoonheid schoonheid heeft haar gezicht verbrand’ (Lucebert)
- Sublieme, informe, abjecte
- ‘*Des Schrecklichen Anfang*’ (Rilke) & ‘*Agreeable horror*’ (Addison)
- Verzekering vs veronzekering?
- Heil vs onheil?
- Bevestiging vs subversie?
- Individueel vs collectief?
- Triomf van het subject

Abramovic Art must be beautiful

Controversieel 2

- ‘Schoonheid schoonheid heeft haar gezicht verbrand’ (Lucebert)
- Sublieme, informe, abjecte. Enkele beelden
- ‘*Des Schrecklichen Anfang*’ (Rilke) & ‘*Agreeable horror*’ (Addison)
- Verzekering vs veronzekering?
- Heil vs onheil?
- Bevestiging vs subversie?
- Individueel vs collectief?
- Triomf van het subject

Francis Bacon Flesh vs Meat

Bacon Shock and awe

Hermann Nitsch Aktionisme

David Nebreda

Hieronymus Bosch's Hel

Paul Mc Carthy

Michael Borremans

Michael Borremans

Michael Borremans

Tuymans Silence

Tuymans Silent Music

Psychologie van de kunst

- Kunstenaar en kunstatelier. Ruimte? Heterotopie.
- Kunst en kunstwerk/medium
- Toeschouwer/lezer/toehoorder = publiek
- Moeder-kind, kunstenaar-muze
- Transitionele of intermediaire ruimte
- Binnen vs buiten
- Moederlijk vs vaderlijk
- Lichamelijk vs talig
- Idioom vs cultuur

Therapie voor de kunstenaar?

- Symboliserend. Lichaam.
- Creativiteit. Schepper. Joint venture. Waar Zelf.
- Fantasiespel. Wens. Passief-actief. In het voordeel. Ludiciteit.
- Symptoom? Stoplap. Herhaling. Generatief. Doet spreken.
- Droom. Verhullen. Onthullen. Droomarbeid. Beeldtaal.
- Interpretatie. Ongesatureerd. Analogie en parabool.
- Sublimatie. Succes. Binnensmokkelen. Voorlust.
- Reparatie. Goed maken. Herstel.
- Inspiratie. Binnen vs buiten. Muze.

Jack 'the dripper' Pollock

Therapie voor de kunstenaar?

- Symboliserend. Lichaam.
- Creativiteit. Schepper. Joint venture. Waar Zelf.
- Fantasiespel. Wens. Passief-actief. In het voordeel. Ludiciteit.
- Symptoom? Stoplap. Herhaling. Generatief. Doet spreken.
- Droom. Verhullen. Onthullen. Droomarbeid. Beeldtaal.
- Interpretatie. Ongesatureerd. Analogie en parabool.
- Sublimatie. Succes. Binnensmokkelen. Voorlust.
- Reparatie. Goed maken. Herstel.
- Inspiratie. Binnen vs buiten. Muze.

Kunstwerk als therapeutisch agens?

- Spiegel. Gehechtheid en verleiding. Veiligheid. Herkenning.
- Gelijkenis en verschil. Markeren en mankeren. Anders.
- Exces. Barok. Romantiek.
- Catharsis. Loutering. Klankbord. Schotbalken.
- Ongesatureerd en onaf. Kieren. Aanvulling. It takes two to tango.
- Zichzelf op het spel. Deconstructie. Zelfreferentieel.
- Subversie. Establishment. Divergentie.

Therapeutisch voor publiek?

- Schoonheid. Esthetisch genot. Perfectie. Versmelting.
- Poëzie. Schuins bezien. Inlusio. Captatio. Bevrijding.
- Raadsel. Wat vs dat. Alchemie.
- Onheil. Alarmtoestand.
- Sublieme. Prettige intimidatie.
- Evenement: *'Du muss dein Leben ändern'*
- *'Astonish, seduce, convince & disturb'* (Lucian Freud)
- Kunst vs kitsch. Niet voor (instant) consumptie.

Psychoanalyse en kunst

- Beter worden van waarheid
- Cf psychoanalyse onbedoeld: '*par surcroît*'
- Splendor veritatis. Zuurstof. Dionysos en Apollo.
- Drift en verlangen. Schone en het beest.
- Mogelijkheid van het onmogelijke (Ding)
- Kunstenaars zijn niet veeleisend. Ze willen maar 1 Ding.
- Scheur, breuk, scherf, dichten. Epifanie. Essentie.